

Utbildningsutskottets betänkande

1980/81: 14

med anledning av proposition 1980/81: 40 om ändring i 31 § högskolelagen (1977: 218) jämte motion

Propositionen

I proposition 1980/81: 40 har regeringen (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218).

Lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till

Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218)

Härigenom föreskrivs att 31 § högskolelagen (1977: 218) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

I regionstyrelse skall ingå

1. företrädare för allmänna intressen och
2. företrädare för verksamheten inom högskolan i regionen.

Företrädare för *de anställda och* Företrädare för de studerande
de studerande inom högskolan i re- inom högskolan i regionen har rätt
gionen har rätt att ingå i regionsty- att ingå i regionstyrelsen.
relsen.

Företrädarna för allmänna intressen skall utgöra omkring två tredjedelar av antalet ledamöter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Utan hinder av 31 § tredje stycket får företrädarna för allmänna intressen utgöra mer än två tredjedelar av antalet ledamöter i regionstyrelse fram till den 1 juli 1983.

Motionen

1980/81: 164 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 40,
2. att riksdagen uttalar att organisationer för tillvaratagande av enskilda ekonomiska intressen ej kan anses företräda allmänna intressen och därför ej bör äga representation i regionstyrelserna inom högskolan.

Utskottet

Landet är indelat i sex högskoleregioner och för varje region finns en regionstyrelse (28–31 §§ högskolelagen, 1977: 218). I regionstyrelse ingår såväl företrädare för allmänna intressen som företrädare för verksamheten inom högskolan i regionen. Även företrädare för de anställda och de studerande har rätt att ingå i regionstyrelse. Enligt lagen skall företrädarna för allmänna intressen utgöra omkring två tredjedelar av antalet ledamöter. Regionstyrelse har f. n. 21 ledamöter, varav 14 företräder allmänna intressen, två företräder verksamheten inom högskolan, tre de anställda och två de studerande.

Mot bakgrund av ett förslag från decentraliseringsgruppen i rapporten (Ds U 1979: 1) En decentraliserad högskola om en reduktion av antalet ledamöter i regionstyrelse föreslogs i proposition 1979/80: 104 om vissa högskoleadministrativa frågor att löntagarorganisationernas dubbla representation skulle minskas. Enligt föredragande statsrådet skulle företrädarna för de anställda vara kvar i regionstyrelserna, medan löntagarorganisationernas allmänrepresentation skulle utgå.

Utbildningsutskottet ansåg i sitt betänkande 1979/80: 29 (s. 3–4) att löntagarorganisationernas dubbla representation skulle minskas till hälften. Regeringen borde enligt utskottet ånyo pröva om representationen borde ske genom att de anställda inom högskolan nominerade företrädare eller genom att löntagarorganisationerna gavs utrymme inom gruppen av företrädare för de allmänna intressena. Skulle regeringen vid denna prövning finna att representationen för de anställda borde utgå och att löntagarorganisationernas allmänrepresentation skulle kvarstå ansåg utskottet att ett lagförslag borde föreläggas riksdagen under hösten 1980.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (rskr 1979/80: 341).

I propositionen anför nu föredragande statsrådet att löntagarorganisationerna har ett berättigat intresse av att vara företrädare inom regionstyrelserna. Enligt föredragandens mening finns det ett intresse för organisationerna att utöva sitt inflytande genom i första hand företrädarna för allmänna intressen inom regionstyrelserna. Föredraganden föreslår därför att den minskning av löntagarorganisationernas representation i regionstyrelserna som riksdagen har beslutat om genomförs på så sätt att de anställdas rätt att nominera företrädare utgår. Högskolelagen (1977: 218) föreslås ändrad i enlighet härmed.

Föredraganden anser att den fördelning som nu gäller mellan representer för allmänna intressen och för dem som är verksamma inom högskolan inkl. de studerande är väl avvägd och att den inte bör ändras. För att, efter den nu föreslagna ändringen, bibehålla proportionerna mellan företrädare för allmänna intressen och övriga ledamöter behöver den förra gruppen minskas med två och den senare ökas i motsvarande mån. Mandattiden för ledamöterna i regionstyrelserna utlöper – utom vad avser de

anställdas och löntagarorganisationernas representanter vilka är förordnade till utgången av december 1980 – den 30 juni 1983. Under tiden den 1 januari 1981 till den 1 juli 1983 föreslås regeringen få riksdagens medgivande att övergångsvis göra avsteg från den angivna fördelningen av representanter för allmänna intressen och för dem som är verksamma inom högskolan.

I motion 1980/81: 164 föreslås att propositionen avslås eftersom förslaget om att representationen för de anställda inom högskolan skall utgå innebär att antalet företrädare för verksamheten inom högskolan minskar (yrkande 1). Vidare yrkas att riksdagen uttalar att organisationer för tillvaratagande av enskilda ekonomiska intressen – näringslivet och arbetsgivarorganisationerna – ej kan anses företräda allmänna intressen och därför ej bör äga representation i regionstyrelserna inom högskolan (yrkande 2).

Utskottet erinrar om riksdagens beslut vid föregående riksmöte att löntagarorganisationernas representation i regionstyrelserna skall minskas till hälften genom att antingen representationen för de anställda inom högskolan eller löntagarorganisationernas allmänrepresentation utgår. Utskottet delar föredragandens uppfattning att löntagarorganisationerna i första hand bör vara företrädare inom den grupp som representerar allmänna intressen inom regionstyrelserna och att företrädare för de anställda inte skall ha rätt att ingå i styrelserna. Detta medför emellertid att den i lagen fastställda fördelningen mellan representanter för allmänna intressen och dem som är verksamma inom högskolan inkl. de studerande rubbas. Detta förhållande bör, som föreslagits i propositionen, accepteras under en övergångsperiod fram till den 1 juli 1983. Utskottet kan alltså inte dela den uppfattning som framförs i motion 1980/81: 164 att propositionen bör avslås av denna anledning. Yrkande 1 i denna motion bör därför avslås av riksdagen och propositionens förslag till lag om ändring i högskolelagen antas.

Vad beträffar det i motion 1980/81: 164 (yrkande 2) föreslagna uttalandet om vem som kan anses företräda allmänna intressen anser utskottet att det inte är påkallat att riksdagen gör något uttalande i denna fråga med anledning av propositionen. Motionsyrkandet bör därför avslås av riksdagen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motion 1980/81: 164 yrkande 1 antar det genom proposition 1980/81: 40 framlagda förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218),
2. att riksdagen beträffande uttalande om företrädare för allmänna intressen avslår motion 1980/81: 164 yrkande 2.

Stockholm den 4 december 1980

På utbildningsutskottets vägnar
CLAES ELMSTEDT

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Claes Elmstedt (c), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Linnea Hörlén (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Sven Johansson (c), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydén (m), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Torsten Karlsson (s), Lars Svensson (s) och Per Arne Aglert (fp).

Särskilt yttrande

Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Karl-Erik Häll, Torsten Karlsson och Lars Svensson (alla s) anför:

Vid utskottsbehandlingen föregående riksmöte av proposition 1979/80: 104 reserverade vi oss för en t. v. oförändrad sammansättning av regionstyrelserna. Utskottets ställningstagande till den proposition som nu lagts fram innebär endast en uppföljning av det beslut riksdagen fattat tidigare. Vi har därför inte fört fram något särskilt yrkande med anledning av propositionen.